

Asiaa ja ajatuksia Touretten oireyhtymästä

<https://www.youtube.com/watch?v=dtCUYUBOnzk>

”Sanotaan, että Tourette on kutsumaton vieras, mutta...”

www.valteri.fi

Gilles De La Tourette

1857-1904, Georges Albert Édouard Brutus Gilles de la Tourette (1885 kuvattu TGS)
Neuropsykologian prof.

M. le Dr. GILLES DE LA TOURETTE.
Médecin des Hôpitaux de Paris, directeur en chef
du service médical de l'Exposition de 1900.
Cliché E. Pirou.

www.valteri.fi

Touretten oireyhtymä (GTS)

- Samanaikainen äänellinen ja motorinen monimuotoinen nykimishäiriö
- Motoriset tic- oireet
 - yksinkertaiset, monimuotoiset
- Äänelliset tic- oireet
 - yksinkertaiset, monimuotoiset
- Tic- oireet alkavat yleensä 5-6 vuoden iässä
- Usein pahimmillaan 10-12 vuotiaana
- 50-60 %:lla oireet helpottavat selvästi tai kokonaan nuoruuden aikana

www.valteri.fi

Motoriset tic-oireet

1) yksinkertaiset

- silmien räpsyttely
- olan kohauttelu
- pään heilautus

3) monimuotoiset liikkeet

- haistelu, koskettelu
- toistuvat maneerit
- ekopraksia (imitaatio liikkeissä)

www.valteri.fi

Äänelliset tic-oireet

1) yksinkertaiset

- kurkun selvitys
- niiskutus, kurnutus, korskunta...
- kirkuminen, huutaminen

2) monimuotoiset

- ”älämölö”
- ekolalia (kaikupuhe)
- palilalia (6-15 %, omien sanojen toistaminen)
- koprolalia (8-15 %, rumien sanojen toistaminen)
- viheltely, hyräily, änkytys

www.valteri.fi

Tutkittua

- TS:n yleisyys 0,3 - 1,0 % (Robertson ym. 2009)
- Hienomotoriikan kömpelyys 8-14-v ennusti oireiden pysyvyyttä 7,5 v myöhemmin (Bloch ym. 2006)
- Mies:nainen 4:1 (Robertson, Freeman 2008)
- Perinnöllinen sairaus
- Samanaikaishäiriöt: ADHD (20 – 50 %, yhteinen geneettinen tausta), OCD (10 – 80), depressio (15 – 80 %) oppimisvaikeuksia (15 – 20)
- Lääkehoito (ticeihin antipsykootit), ei tällä hetkellä mitään uutta.
- Kognitiivinen käyttäytymisterapia (tavankääntämismenetelmä)
- Neurokirurgia joissain tapauksissa (tehty 1960-luvulta)
- DBS (deep brain stim.) ja TMS (transmagneettistimulaatio)

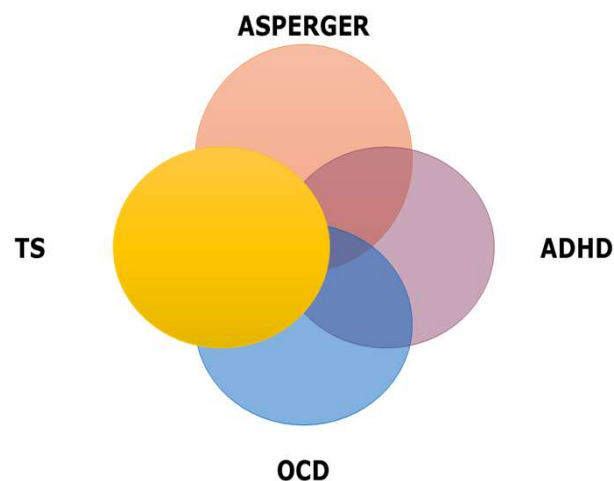
www.valteri.fi

DG-kriteerit – DSM-5

- A. Useita motorisia ja yksi tai useampia äänellisiä tic-oireita on ollut jossain vaiheessa, ei kuitenkaan välttämättä samanaikaisesti
- B. Tic-oireiden tiheys ja voimakkuus voivat vaihdella, mutta niitä on ollut vähintään vuoden ajan
- C. Oireet ovat alkaneet ennen 18 vuoden ikää
- D. Oireet eivät ole seurausta jonkin aineen suorasta fysiologisesta vaikutuksesta (esim. Kokaiini) tai muusta sairaudesta

www.valteri.fi

Komorbiditeetti

www.valteri.fi

Pakko-oireinen häiriö (OCD)

- Pitkäaikainen mielenterveyden häiriö – diagnoosiin oireiden alusta keskimäärin 7-8 vuotta
- Yleisyys n. 1,1 – 1,8 %:lla väestöstä
- Pojat: tytöt 1,5-2:1, miehet: naiset 1:1,1-1,2
- Tic-häiriö jopa 30 %:lla
- Perinnöllinen sairaus
- Oirekuva:
 - - Pakkoajatukset, obsessiot
 - - Pakkotoiminnot, kompulsiot
- Valtaosa pakko-oireisista ilmoittaa, että kompulsioilla (pakko-toiminnoilla) he pyrkivät lievittämään pakko-ajatusten (obsessioiden) tuottamaa ahdinkoa tai ehkäisemään pakko-ajatusten sisällönmukaista uhkaa.

www.valteri.fi

Suomen Tourette- ja OCD-yhdistys Ry

- Perustettu v.1996, sääntömuutos v.2013
- Neuvontaa (ma 18-20, to 16-19)
- Tilaisuuksia: seminaarit, perheleirit, aluetapaamiset/vertaisryhmät, (10 ryhmää ympäri maata) sopeutumisvalmennuskurssit jne.
- Web-sivut: www.tourette.fi/www.oed.fi , Facebook-sivut
- Jäsenlehti Tiksi (ilmestyy 4 kertaa/v)
- Projektit: Tourette tutuksi 2005-2007
TUPA-projekti 2009-11
- Ak-avustus 2012-

www.valteri.fi

Suomenkielisiä julkaisuja aiheista

www.valteri.fi

Sosiaalinen tuki

- Laadukas psykoedukaatio, hoito, kuntoutus, lääkitys, terapia... (asiakas, perhe)
- Diagnoosin, oireiden "sulattelu"-keskustelu, vanhemmat, koulu, harrastukset
- Oireyhtymästä tiedottaminen oppilaitoksessa, harrastuksissa (?)

www.valteri.fi

Sosiaalinen tuki

- Vertaistoimintaan osallistuminen (asiakas, perhe, vanhemmat)
- Yhdistystoiminta, Sopet, leirit, materiaalit (kortti) (?)
- Normalisointi – tasavertaisuus
- Oman identiteetin tukeminen, sosiaaliset suhteet, itsensä arvostus
- Kohti avoimuutta!

www.valteri.fi

Ajatuksia TS- asiakasta ajatellen

- Oireita ei tule peittää, eikä hävetä, voi toki yrittää hallita, jos mahdollista. (!)
- Eriyttäminen tarpeen tullen, oma "rauha"- tauot, toiminnalliset välineet (lelut, liikkumisen mahdollisuus.
- Ticeihin ei tule kiinnittää erityistä huomiota – provosoi niitä.
- Samanaikaishäiriöiden huomioiminen – ADHD, OCD...
- Kuunteleminen, kuuleminen, tunteiden huomioiminen – kaikki toiminta ei aina liity erityispiirteeseen.
- "Poissa silmistä, poissa mielestä."
- Varhainen tuki ehkäisee myöhempiä hankaluuksia – avoimuus, ympäristön kohtelu, sosiaalisten verkostojen ylläpito yms.

www.valteri.fi

Henkilöitä, joilla on TS

Tim Howard

Jeremy "Twitch" Stenberg

JP Kurvi

Pete Bennett

Ondrej Fiala

Pelle Sandstrak

www.valteri.fi

Suuret kiitokset!

Esityksen lähteet:
Suomen Tourette- ja OCD-yhdistys,
Psykiatrian dosentti Sami Leppämäki
Psykoterapeutti Teemu Ryhänen

www.valteri.fi